

1. UVOD

Kada govorimo o rizicima tada je opšte prihvaćena činjenica da isti predstavljaju neminovnost i nezaobilazan faktor koji se pojavljuje bilo u ličnom bilo u poslovnom životu pojedinaca. Njihov osnovni efekat je da ugrožavaju i dovode u pitanje uspješnost realizacije zacrtanih ciljeva i stoga je jasno zašto se istima mora posvetiti velika pažnja. Zbog toga se kao normalna reakcija na problematiku pojave rizika kod realizacije projekta značajno razvilo područje upravljanja rizikom.

Može se primjetiti da se kao posljedica mnogo različitih negativnih faktora koji utiču na problematiku svakodnevice, mogu pojaviti određeni problemi kako lični tako i poslovni. Te i takve uticajne faktore u svakodnevnom životu nazivamo rizicima, a sam proces koji uključuje njihovu identifikaciju, analizu i eliminaciju nazivamo upravljanje rizicima i on predstavlja jedan od vidova zaštite i minimiziranja istih. Po svojoj prirodi ovaj proces je prilično jednostavan i lako upotrebljiv, dok su sami rezultati direktno povezani sa efikasnošću korištenja istog.

Jedan od najčešćih procesa upravljanja u poslovnom svijetu je proces upravljanja rizikom koji se najčešće koristi upravo u vezi sa upravljanjem rizicima na nivou projekta. Njegova logičnost, jednostavnost i efikasnost pojavljuju se kao osnovni razlog za široku i čestu primjenu, čak i u slučaju vrlo raznolike problematike. To se posebno dobro uočava u slučaju multidisciplinarnе problematike, u uslovima složene saradnje i okruženja, multinacionalnih ugovora, kompleksnih situacija i stalnih promjena, što sve predstavlja glavne karakteristike svakodnevnog poslovnog okruženja a naročito dolazi do izražaja u procesu upravljanja projektima.

Kada se govori o projektima onda se prvenstveno misli na složeni i neponovljivi poslovni poduhvat čiji su ciljevi definisani u budućnosti, a samo izvođenje je sa ograničenim ljudskim i materijalnim resursima u ograničenom vremenskom periodu. Jednostavnije rečeno pod projektima možemo smatrati više poslovnih zadataka koji imaju mnogo potencijalnih rizika. Zbog ovakve složene problematike sam proces upravljanja rizicima projekta nalazi svoju izuzetnu korist i svrhu, a to dokazuje i njegova česta primjena u poslovnom svijetu.

Navedeni značaj upravljanja rizicima, te neki aspekti njihovog identifikovanja, analize i upravljanja biće prikazani i objašnjeni u sklopu ovog diplomskog rada. Za lakše razumjevanje, pojašnjenje i prikaz istog, u nastavku su dati primjeri koji pobliže objašnjavaju tematiku koja je vezana za pojedine teme iz ove oblasti. Glavni naglasak je dat na područje

poslovnog okruženja kao i na proces upravljanja rizikom u tom području, koji se pojavljuje kao jedan od najzastupljenijih procesa u poslovnom svijetu.

Rizik je sam po sebi vrlo često spominjan termin i kao takav predstavlja temu raznih diskusija, pručavanja i razmatranja i nezaobilazan je dio naše svakodnevnice. Ošte prihvaćena činjenica je da svjesno ili nesvjesno, lično ili poslovno, postoji svakodnevna izloženost toj problematici. Uzroci pojave rizika mogu biti vrlo različiti, kao na prijer:

- ❑ Konkurentnost tržišta,
- ❑ Prirodne nepogode,
- ❑ Recesija,
- ❑ Ratni sukobi,
- ❑ Globalizacija,
- ❑ Finansijski uticaji,
- ❑ Čovjek i
- ❑ Mnogi drugi od kojih se nastojimo zaštititi.

Može se primjetiti da je problematika rizika vrlo široko i složeno područje, a u sklopu ovog diplomskog rada ćemo glavni naglasak posvetiti primjeni procesa upravljanju rizikom i to sa naglaskom na poslovne rizike. Rizici se pojavljuju kao svakodnevna problematika strateškog menadžmenta, razvoja, organizacionih teorija i proučavanja. Mogu nastati kao rezultat raznih razloga a kao jedan od najčešćih su brze i česte promjene, koje opet sa svoje strane proizvode nesigurnost pri odlučivanju.

Na taj način nesigurnost postaje značajan faktor koji je teško mjerljiv i koga je vrlo teško prikazati nekom mjernom jedinicom koja je bliska i svima razumljiva. To je dovelo do uvođenja pojma rizika koji je mjerljiv i koji se može prikazati u mjernoj jedinici (% vjerovatnosti). Tako bi mogli zaključiti da rizik predstavlja jedinicu nesigurnosti ali sa obzirom na mogućnost mjerenja, sa istim se može upravljati i može se nadgledati.

Proces nastanka i upravljanja rizikom grafički je prikazan na sledećoj slici:

Slika 1. Proces nastanka i upravljanja rizikom